

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne številke in praznične. — Inserati do 30 petič 2 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod«
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Načrt gradbenega zakona

Enoten administrativni postopek za vso državo — Možnost eksproprijacije in komasacije v javnem interesu — Zakonski načrt ustvarja pogoje za neoviran in modern razvoj naših mest

V zakonodajnem programu naše vlade predstavlja uveljavljanje enotnega gradbenega zakona gotovo eno najvažnejših nalog. Potreba po takem zakonu ni pereča samo za južne pokrajine naše države, kjer v tem pogledu ne obstajajo skoro nikake zakonske norme, temveč tudi pri nas, kjer zastareli zakonski predpisi pogosto ovirajo razvoj naših mest in naselbin. Zato se že od uveljavljanja dela na tem, da se ustvari za vso državo enotni predpisi, ki bi tvorili podlago za enoten administrativni postopek in bi obenem ustvarili pogoje za smotren in uspešen razvoj naših mest. V pripravah za sestavo takega zakonskega načrta smo v zadnjem času precej napredovali. Koncem aprila je centralna uprava Udruženja inženjerjev in arhitektov predložila ministrstvu za zgradbe načrt gradbenega zakona, ki ga je izdelala posebna komisija strokovnjakov. O vsebini tega zakonskega osnutka je v petek predaval v posvetovalnici ljubljanske sekcije Udruženja inženjerjev in arhitektov gradbeni inšpektor inž. Otáhal, ki je med drugim izjavil naslednje:

Na načrtu gradbenega zakona se intenzivneje dela šele od leta 1927. Po prvotnih razpravah, ki so se vršile med sekcijami Udruženja, je glavna skupščina lani poveljala nalogo sestaviti definitivni osnutek šestorici zastopnikov posameznih sekcij iz vse države, ki naj bi na podlagi obstoječih razmer sestavila načrt zakona. Na 12 sejah te komisije, v kateri je inž. Otáhal zastopal ljubljansko sekcijo, je bilo vse gradivo obdelano v formo, v kateri je bilo predloženo ministrstvu.

Potreba po enotnem gradbenem zakonu je v naši državi zelo nujna, zlasti za konsolidacijo gradbenih razmer v južnih pokrajinah. Gradbeni zakon pa tangira tudi vsakogar, zlasti v današnjih časih, ko živimo v težkih stanovanjskih razmerah in ko je življenjski pogoj in delovni efekt posameznika toliko odvisen od stanov. razmer. Namen zakona je, ustvariti enoten administrativni postopek v vseh krajih naše države, pri čemer se mora upoštevati različnosti razmer, običajev, socialne in razvojne stopnje. Zato predvideva načrt gradbeni zakon kot okvirni zakon, ki vsebuje enotno urediteljsko administrativnega postopka in pravnih odnosov, dočim prepušča urediteljske vseh vprašanih, ki so odvisna od lokalnih razmer, oblastem in mestom. Načrt gradbenega zakona se bistveno razlikuje od sedanjih stavbnih redov, ki imajo težnje v gradbah samih, in se v prvi vrsti nanaša na regulacijo in urediteljske naselbin. Izvrševanje zakona prepušča načrt posameznim oblastem in mestom v obliki posebnih gradbenih pravilnikov.

Glede na različnosti potreb posameznih pokrajin in na nujnost enotne administrativne ureditve se mora zakon izogibati vseh detajlov. Prvo poglavje odreja splošne odredbe ter med drugim določa, kaj se smatra za zgradbo, dalje, da se nobena gradba ne sme izvršiti brez gradbenega dovoljenja, da so obveze, izvršajoče nopsredno iz gradbenega zakona, javnopravnega značaja in obremenjujejo prizadeta stavišča za sodobne in bodoče lastnike. Stavbne oblasti morajo zato imeti posebne zaznamke v obliki »knjiž obvez«, ki se morajo voditi pri stavbi obliki I. stopnje, to je pri občini.

Zakonski načrt se dalje peča s sestavo regulacijskih načrtov, ki naj določijo linije, kjer se dovoljuje graditi stavbe, dalje naj obsegajo terenske in višinske kote, svrhe in način zidavanja, regulacijo vodotokov in kanalov itd. Regulacijske načrte predlagajo občine. Vendar smejo tudi posamezniki velikih kompleksov predlagati občini, če ta ni izdelala regulacijskega načrta, načrt za dotični kompleks. Če v takem primeru občina soglasja s predloženim načrtom, prevzema s tem tudi obveznost, izposlovati njegovo odobrenje. V splošnem izdelujejo regulacijske načrte občine, odobravajo jih pa gradbene direkcije, le za Beograd ministrstvo za zgradbe. Pred sestavo regulacijskega načrta mora občina zaslišati mnenja vseh interesiranih strokovnih korporacij (gospodarskih, zdravstvenih, delavskih). Regulacijski načrti morajo splošno ustrezati prometni potrebi, javni varnosti, preskrbi z vodo, elektriko in plinom, omogočati morajo tudi estetske in kulturno historične smerice. Za javne ceste določa zakonski načrt minimalno širino od 8 metrov, dopušča pa v nujnih primerih tudi privatne ceste z minimalno širino 6 metrov. Povsod tam, kjer je pričakovati v bodoče intenziv-

no povečanje prometa, pa mora regulacijski načrt predvideti možnost razširjenja cest, z odreditvijo predvrtov, ki se pozneje lahko uporabijo za komunikacije. Načrt za zgradbo mora biti tak, da se z dobrohotnimi gradbenimi dovoljenji ne more umetno dvigati cena stavbiščem, zato mora biti za posamezne bloke že v naprej določen način zazidave, in sicer ne po obsegu zazidane ploskve, temveč po gostoti zazidave, kakor to na primer predvideva novi gradbeni red mesta Berlina. Sestavo regulacijskih načrtov bo predpisal minister za zgradbe s posebnim pravilnikom. Regulacijski načrti se lahko spreminjajo na isti način kakor so nastali, vendar lahko občina izvrši spremembe, ki niso principijelne značaja v lastnem delokrogu.

Za razvoj naših mest so velike važnosti predpisi zakonskega načrta, ki se nanašajo na eksproprijacijo, apropriacijo in komasacijo. Za eksproprijacijo sme zaprositi gradbena oblast I. stopnje, toda le tedaj, če se naj izvrši v javnem interesu. Zemljišča, ki po odobrenem regulacijskem načrtu niso sposobna za zazidavanje, se smejo eksproprijirati ali komasirati. Eksproprijirati pa se smejo zemljišča tudi za razširjenje ali za zruševanje cest, za presekavanje novih ulic in ureditve novih trgov, kolikor ne obstoja obveznost brezplačnega odstopa (v maksimalni globini 10 m po vsej dolžini fronte), dalje za zgradbo mostov, nasipov, nabrežij, kanalov, vodovodov, za razširjenje javnih zgradb ali za postavitev javnih zgradb po regulacijskem načrtu, za zgradbo malih stanovanj, ki jih gradi občina, za komasacijo v cilju asanacije itd. Pogosto se zgodi, da od posameznih zemljišč po regulaciji ostanejo ob cesti deli zemljišč, ki so po svoji obliki za zazidavanje nesposobni. Zložbo ali komasacijo takih zemljišč se v javnem interesu lahko doseže, da posestnik ozkega pasu ob cesti ne zadržuje možnosti zgraditve poslopij in da ne izkorišča svoj položaj. Pravico zahtevati komasacijo ima tudi večina posestnikov istega bloka, če ima ta večina tudi več kakor polovico skupne ploskve bloka. V vsakem primeru pa, kadar se občina odloči predlagati eksproprijacijo, mora poskusiti, da reši vprašanje s pogodbo. Cenitev zemljišč se ima pri eksproprijacijah izvršiti po zapriseženih cenilcih, lastniki zemljišč pa imajo pravico pritožiti se le proti odmeri cene, kar pa nima odločilne moči.

Za mestne občine so dalje velike važnosti one določbe gradbenega zakona, po katerih morajo posestniki zemljišč v novih in še ne zazidanih delih občin, naselbin in mest prispevati k zgradbi cest, in sicer z eno tretjino gradbenih stroškov občinske makadamske ceste v razmerju dolžine fronte.

Novo so tudi v zakonskem načrtu določbe, ki se nanašajo na ohranitev in vzdrževanje gozdov in parkov iz higijenskih razlogov. Taki zračni rezervorji morajo

biti predvideni v regulacijskem načrtu in se ne smejo spreminjati. Poljubno ali lahkomiselno poškodovanje tako zaščitenih gozdov ali nasadov se kaznuje po višini storjene škode.

Glede zgradb samih določa zakonski načrt le principijelne in minimalne meje v tehničnem, higijenskem in varnostnem oziru. Podrobnejše določbe glede gradbenih predpisov prepušča zakon posameznim oblastem odnosno mestom, ki imajo pravico odnosno dolžnost izdati posebne gradbene pravilnike, ki naj vsebujejo vse tehnične predpise glede konstrukcij, gradbenega materiala, dopustne napetosti, higijenskih in varnostnih odredb, glede načina in gostote zazidave itd.

Postopek glede stavbenih dovoljenj se bistveno ne spreminja. Stavbna dovoljenja izdaja občina, na podlagi načrtov, ki morajo biti podpisani od stavbenega gospodarja, po zakonu pooblaščenega projektanta in stavbenika. Projektant jamči s svojim podpisom za pravilnost konstrukcije, za točne dimenzije, za stabilnost ter prevzema moralno in materialno odgovornost za sigurnost zgradbe, v kolikor je izvršena po tem načrtu. Lastnik s podpisom potrjuje, da soglaša z dispozicijo prostorov, stavbenik pa prevzema odgovornost za solidnost izvršitve zgradbe po načrtu.

Kot posvetovalni organ občine v gradbenih zadevah predvideva zakonski načrt posebne gradbene odbore, katerih člane izvoli občinski svet. Prošnje za gradbena dovoljenja mora občina predložiti gradbenemu odboru, ki izda svoje mišljenje o dopustnosti zgradbe in šele potem more občina odrediti komisijo za gradbeno dovoljenje. Taki gradbeni odbori morajo imeti najmanj tri člane, v mestih pa najmanj pet članov, od katerih morata biti dva inženjerja ali arhitekta, 1 zdravnik in en umetnik, v večjih mestih pa imajo gradbeni odbori lahko tudi do 10 članov.

Osnutek gradbenega zakona ustvarja torej možnost enotnega administrativnega postopka na vsem teritoriju države, dopušča pa obenem z uvedbo gradbenih pravilnikov, prilagodenje zgradb krajevnim razmeram in običajem. Dalje olajša ves postopek pri ureditvi regulacij mest in zavaruje v najboljše meri interese skupnosti pred neutemeljenim spekulativnim izkoriščanjem posameznih lastnikov zemljišč. V tem pogledu ustvarja osnutek novega gradbenega zakona vse pogoje za neoviran in smotren razvoj naših mest po modernih načelih. Gradbeni pravilniki, ki naj določajo minimalne stabilne, higijenske in varnostne mere, bodo imeli velik vpliv na ekonomijo zgradb. Zato zaslužijo največjo pozornost. Zaradi preglednosti in lažje uporabnosti bi bilo priporočati, da bi se glede svoje strukture in razdelitve sestavili po enotnem tipu, v okviru katerega bi posamezne oblasti ali občine lahko vnesle svojim razmeram primerne določbe.

Kako bo urejeno bračno pravo

Mnenje univ. prof. Maurovića, člana VZS — Poleg rednega cerkvenega braka naj se uvede tudi fakultativni civilni brak

— Beograd, 13. maja. Dr. Ivan Maurović, profesor univerze v Zagrebu in član Vrhovnega zakonodajnega sveta, je dal obširno izjavo o vprašanju cerkvenega in civilnega braka. Prof. Maurović predlaga naslednje rešitev:

Redna oblika braka bodi cerkvena, z drugimi besedami takozv. konsezen naj se izreče pred »rednim duhovnim pastirjem«. Civilni brak pa bodo izjemoma dovoljeni. V tem primeru stopa na mesto »rednega duhovnega pastirja« pristojna srezka oblast, v mestih pa magistrat. Ta brak naj bi bil obvezen za one, ki ne pripadajo nobeni konfesiji, kakor tudi za one, ki jim je duhovni pastir iz državi neznanega vzroka odrek cerkveno poroko.

Civilni brak je torej obvezen za primer, da obe stranki ne pripadati priznanim konfesijam. Civilni brak je fakultativen, kadar ena stranka pripada priznani konfesiji, druga pa ne. V tem primeru lahko stranki izbirata med civilnim in cerkvenim brakom.

Beograd. Vrnili so se tudi vsi ministri, ki so se mudili preko pravoslavnih velikonočnih praznikov izven Beograda, razen ministra za poljedelstvo dr. Frangeša, ki se mudi na inspekcijem potovanju po J. Srbiji.

Povratek ministrov v Beograd

Beograd, 13. maja. Po večdnevem bivanju v Vrnjački banji se je ministrski predsednik general Pera Živković davi vrnili v Beograd.

Odlikovanja

— Beograd, 13. maja. Na predlog ministrskega predsednika je kralj odlikoval profesorja Dilla, ki je bil včeraj promoviran za častnega doktorja beogradske univerze z redom Sv. Save I. stopnje, grofa Delaveau, predsednika mednarodnega Aerokluba pa z redom Beleza Orla III. stopnje.

Podunavska habsburška konfederacija?

Akcija avstrijskih, bavarskih in madžarskih katoliških krogov za obnovo habsburške monarhije potom podunavske konfederacije katoliških držav

— Rim, 13. maja. »Giornale d' Italia« opozarja v daljšem članku na gibanje katoličanov v Avstriji, na Bavarskem in na Madžarskem, ki stremi za spremembo sedanje konstelacije v Srednji Evropi in ki gre za tem, da bi se osnovala velika habsburška konfederacija. Gotovi avstrijski krogi delajo z vsemi sredstvi na priklopitev Avstrije k Nemčiji in se zanašajo pri tem tudi na podporo Vatikana. Zavedajoč se, da je priključitev Avstrije k Nemčiji glede na splošno mednarodno politično situacijo neizvedljiva, se zavzemajo za enkrat za čim tesnejše sodelovanje med Avstrijo, Bavarsko in Madžarsko. Njihovi načrti gredo za tem, da bi se v Podunavju ustvarila konfederacija katoliških držav, ki bi omogočila s časom restavracijo Habsburžanov. »Giornale d' Italia« pristavlja, da bo Italija vselej budno na straži in ne bo dopustila ničesar, kar bi moglo škodovati interesom Italije.

Finančne težave med Bolgarijo in Grčijo

Bolgarija se pritožuje, da Grčija ne izpolnjuje svojih finančnih obveznosti ter namerava zahtevati intervencijo Društva narodov

Solija, 13. maja. p. Nedavno je bil med grškim ministrom zunanjih del Kafandarisom in bolgarskim ministrom Molovom dosežen sporazum o izplačilu grških obvez na pram Bolgarski. Grški listi so zatem poročali, da je grška vlada vsavila v nov proračun tudi temu sporazumu odgovarjajoče svote. Navzlic temu pa grške oblasti do danes še niso izplačale pogojenih svot. Zato se vrši 20. t. m. poseben sestanek med grškimi in bolgarskimi delegati da to vprašanje rešijo. Ako grška vlada ne uredi tega vprašanja na temelju obvez iz sporazuma Kafandaris-Molov, bo bolgarska vlada naprosila finančno sekcijo Društva narodov za posredovanje in intervencijo.

nes še niso izplačale pogojenih svot. Zato se vrši 20. t. m. poseben sestanek med grškimi in bolgarskimi delegati da to vprašanje rešijo. Ako grška vlada ne uredi tega vprašanja na temelju obvez iz sporazuma Kafandaris-Molov, bo bolgarska vlada naprosila finančno sekcijo Društva narodov za posredovanje in intervencijo.

Katastrofalen gozdni požar v Kanadi

V pokrajini Manitoba je izbruhnil ogromen gozdni požar — Več sto kvadr kilometrov pragozdov je v plamenih — Ogroženi so tudi veliki kanadski rudniki

— London, 13. maja. »Daily Mail« poroča, da je izbruhnil v gozdovih ob reki Saskatchewan ogromen požar, ki se vedno bolj širi in ogroža velike kanadske rudnike v pokrajini Manitoba. V plamenih je več sto kvadratnih kilometrov pragozdov. Več tisoč delavcev si prizadeva, da bi ogenj omejili, vendar pa so bili vsi naporji zaman. Četudi leži v višje ležečih goratih pokrajinah še vedno debel sneg, se ogenj neprestano širi na vse strani. Dve železniški progi sta radi požara prekinjeni. Ogrožene rudnike so zavarovali na ta način, da so vhode zazidali. Iz Winnipeg je bilo odposlano na pomoč vojaštvo. Katastrofa je zahtevala po desetih milijardah ugotovitev več sto človeških žrtev ter je ogenj zajel številne oddelke drvarjev v gozdu. Uničene so tudi ogromne zaloge lesa in številni industrijska podjetja, ki so se bavila z obdelavo lesa.

Dr. Eckener bo prodal zrakoplov „Zeppelin“ Ameriki?

— Berlin, 13. maja. Glasom poročila »New York Herald« namerava dr. Eckener prodati zrakoplov »Graf Zeppelin« ameriški družbi za zračni promet. Baie se že vrše tozadevna pogajanja, tako da bi »Graf Zeppelin« po svojem letošnjem poletu preko oceana ostal v Ameriki.

Monarhistične demonstracije v Parizu

— Pariz, 13. maja. Povodom proslave 100-letnice device Orleanske je prišlo po svečani povorki po mestu do neljubega incidenta. Rojalisti so skušali vprizoriti monarhistične demonstracije ter so začeli vzklikati »Živio kralj!« Interventirala je policija, ki je več izzivačev zaprla. Intervenciji predsednika pariške policije se je zahvaliti, da ni prišlo do večjih sspadov.

Tolmačenje sprememb uradniškega zakona

Beograd, 13. maja. Finančno ministrstvo sestavlja zakonski predlog o tolmačenju sprememb uradniškega zakona, v kolikor se tičejo te izpremembe odpravnine reduciranih državnih uslužbencev. Zakonski načrt bo danes predložil ministrskemu predsedniku.

Komunistično gibanje v Atenah

— Atene, 13. maja. Glede na prepoved prvomajskih proslav so nameravali komunisti prirediti prvomajsko proslavo po starem koledarju. Vlada pa jim je to nakano preprečila z novo prepovedjo in je okrog 60 komunističnih voditeljev zaprla. V znak protesta so komunisti za danes popoldne proslavili splošno prometno stavko, ki pa ni uspešla.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA
Devize: Amsterdam 22.88, Berlin 13.48 do 13.51 (13.495), Bruselj 7.9014, Budimpešta 9.92, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.985—8.015 (8.00), London 275.75 do 276.55 (276.15), Newyork 56.795, Pariz 222.30 Praga 167.93—168.73 (168.33), Trst 297.97.

Elekti: Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 123 den., Prastrediona 850 den., Kreditni 170 den., Vevče 123 den., Stavbna 50 den., Ruše 250—260, Šešir 105 den.

ZAGREBSKA BORZA
Devize: Dunaj 800, Amsterdam 22.88, Berlin 13.495, Budimpešta 9.92, Milan 297.97, London 276.15, Newyork 56.795, Pariz 222.30, Praga 168.33, Curih 1095.9.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: Beograd 9.1275, Dunaj 73, Budimpešta 90.50, London 25.195, Newyork 519.30, Pariz 20.285, Milan 27.19, Berlin 123.10, Praga 15.37.

Socijalno skrbstvo ljubljanske občine

Iz referatov načelnika finančnega oddelka g. Ivana Tavčarja na proračunski seji občinskega sveta

Podpore brezposelnim

V letu 1928 je bila v Ljubljani velika brezposelnost, ki je dosegla svoj višek v januarju in februarju 1929. Brezposelnost ni bila samo sezonski delavci, temveč so bile prizadete prav se kategorije delavstva in nameščencev. Lansko leto se je prijavilo za brezposelno podporo nad 1.500 delavcev in nameščencev, med njimi seveda veliko takih, ki niso pristojni v mestno občino. Urad je nakazal v letu 1928, nad 800 delavcem in nameščencem brezposelno podporo v skupnem znesku dinarjev 293 tisoč 671.50. V Ljubljano pristojni in oni, ki bivalo najmanj dve leti v Ljubljani, so prejeli večino redne podpore. Redne podpore se nakazuje le onim, ki so najmanj 10 dni prej prijavljeni pri borzi dela. Po uradovim poizvedovalcu se končno ugotovi tudi vzrok brezposelnosti, na kar se šele podpora nakazuje.

Po pravilniku dobe oženjeni neorganizirani podpora 40 dni, organizirani pa 50 dni. Brezposelnost dobi dnevno 10 dinarjev in za vsakega rodbinskega člana tudi dnevno 3 dinarje. Neorganizirani organizirani dobijo podpora 30 dni, neorganizirani za 20 dni. Samci in oženjeni brez otrok morejo dobiti podpora le od 1. oktobra do 31. marca. Ugotovilo se je, da je bilo v letu 1928, največ brezposelnih med privatnimi nameščenci in kovinarji. Značilno je, da so brezposelnost po ogromni večini mladi ljudje, ki so se šele izučili ali pa so se vrnili iz vojaške službe. Priznati se mora, da je med brezposelnimi večina takih, ki se resno trudijo dobiti zaposlitev in ki radi prevzamejo tudi drugo nevalificirano delo. So pa med brezposelnimi tudi taki, ki morda vsako delo, nadlegujejo za podpora po večkrat mesečno in podpora brezvestno izrabljajo.

Od 1. januarja 1929 vodi delavski oddelček točno statistiko o brezposelnih podporah. Na podlagi tega izkaza je v mesecu januarju prejelo brezposelno podporo:

64 oseb po Din 70.— tedensko v znesku Din 11.200; 16 oseb po Din 91.— tedensko v znesku Din 3.458.—; 26 oseb po Din 112.— tedensko v znesku Din 6.720; 12 oseb po Din 133.— tedensko v znesku Din 4.921; 8 oseb po Din 154.— tedensko v znesku Din 3.234; 4 osebe po Din 175.— tedensko v znesku Din 1.750; 39 oseb izredne podpore v znesku Din 3.400. Skupaj 179 oseb v znesku Din 34.685.—.

V mesecu februarju 1928:

87 oseb po Din 70.— tedensko, v znesku Din 14.140.—; 21 oseb po Din 91.— tedensko, v znesku Din 4.823.—; 30 oseb po Din 112.— tedensko, v znesku Din 8.400; 16 oseb po Din 133.— tedensko, v znesku Din 5.187; 12 oseb po Din 154.— tedensko v znesku Din 5.852.—; 6 oseb po Din 175.— tedensko, v znesku Din 3.325.—; 1 oseba po Din 196.— tedensko, v znesku Din 196.—; 148 oseb izredne podpore v znesku 15.672. Skupaj je prejelo 321 oseb Din 57.595.—.

Iz tega izkaza je razvidno, da se je v mesecu februarju izplačalo dosedaj največ podpor, kar je pripisovati hudemu mrazu in največji brezposelnosti. Poleg tega se je v tem mesecu nakazalo enkratno izredno podporo tudi onim, ki niso pristojni v mestno občino, med njimi je bilo 92 naših primorskih rojakov, ki so baš v tem mesecu preživljali svoje najkriticnejše čase.

Na posamezne stroke, ki so dobili brezposelno podporo odpade na trgovske sodravnike v januarju 14, v februarju 14, na kovinarje v januarju 16, v februarju 21, na zasebne uradnike v januarju 32, v februarju 33, na delavce v januarju 26, v februarju 68, na zidarje v januarju 5, v februarju 26, na soboslikarje v januarju 4, v februarju 6, na monterje in mehanike v januarju 9, v februarju 20, čevljarje v januarju 13, v februarju 22, na krojače v januarju 5, v februarju 9, na književce v januarju 2, v februarju 1, na izvoščake v januarju 3, v februarju 4, na natakarje v januarju 5, v februarju 7, na slugo v januarju 8, v februarju 14, na zlatarje v januarju 2, v februarju 4, na peke v januarju 4, v februarju 6, na postrežilnike v januarju 5, v februarju 7, na mesarje v januarju 4, v februarju 6, na razne druge v januarju 10, v februarju 37. Skupaj v januarju 179, v februarju 321.

V letošnji zimi je vsled brezposelnosti zelo trpela čevljarstva obrt in to ne samo med pomočniki, temveč tudi med mojstri. Poleg čevljarjev so se posluževali podpor tudi izvoščaki, kar se doslej še ni zgodilo.

Poleg denarnih podpor, je urad delil podpore tudi v naravi. Ta način podpiranja je še najbolj učinkovit in so zlorabe skoraj izključene. Zgodilo se sicer, da kdo ponošene čevlje proda, vendar so to zelo redki primeri. Urad je nakazal tekom leta nad 300 parov čevljev, katere je deloma sam kupil in jih razdeljeval v uradu, deloma pa so se izstavile nakaznice na posamezne trgovce. Prosilcem je tudi zelo pomagano s ponošeno obleko. Ob nastopu zime so se vsak dan zlagajevali ljubljanski reveži in prosilci za obleko, perilo itd. Poleg tega je urad nakazoval tudi hrano, bodisi v mestnem zavetišču za uboge, v ljudski kuhinji javni kuhinji Delavske zbornice in »Domovini«. Hrana in obleko pa se je nakazalo le onim prosilcem, ki niso uživali redne podpore. Apel na ljubljansko javnost za podaritev ponošene obleke ni imel širše polnožne uspeha, vendar pa se je javilo več dobrosrčnih meščanov, ki so podarili nekaj obleke, perila in obutve.

Izredno veliko prošnji prihaja od prosilcev, ki niso pristojni v mestno občino. To so po večini delavci, ki ne morejo dobiti dela in so brez sredstev. Take prošnje se odpravi na ta način, da se jim da podpora na račun domovne občine. Toda

ugotoviti je treba, da večina podeželskih občin ne vpoštevajo položaja brezposelnih in da se občine povečini celo branijo povrniti izplačano podporo. Nekatere občine se na tozadevna zakonita določila niti ne ozirajo. Veliko v Ljubljano pristojnih in brezposelnih delavcev ne more dobiti dela pri mestni občini ljubljanski, medtem ko ima občina nastavljen delavce iz ljubljanske okolice in še iz oddaljenejših občin. Občina je vsled tega občutno oškodovana, ker izplačuje v Ljubljano pristojnim brezposelnim podporo, mesto da bi jih zaposlila pri svojih podjetjih. Zato je priporočati, da se za dela pri mestni občini upošteva predvsem one, ki so pristojni v Ljubljano in šele v drugi vrsti iz drugih občin.

Za podpiranje brezposelnih je v letošnjem proračunu določen Din 300.000.—.

V času preteklih najhujše zime je mestna občina organizirala brezplačno razdeljevanje čaja in kruha. Hvaljevredna akcija je prila v dobro predvsem brezposelnim, kakor tudi onim revežem, ki so pokrpešili zadostne tople hrane in so morali prezebevat v nezakurjenih stanovanjih.

V vez s čajno akcijo je mestna občina otvorila tudi javno ogrevalnico, katere se je posluževalo tudi veliko število ljudi. Ogrevalnica je bila preprosto opremljena v hiši stanovanjskega urada. V ogrevalnici je marsikdo tudi prenočil, akoravno so bile na razpolago le klopi.

Misliti bi bilo na to, da se ustanove stalne ogrevalnice v zimskem času, ki bi bile otvorene tudi v letnem času in bi služile za asilna prenočišča onim, ki ostajajo na cestah, ne vedo kam bi se dali. Dosedaj so ti reveži prenočevali po šunah, v tiolskem gozdu in tudi med premožnim in pepelom na železnici.

Za čajno akcijo in ogrevalnice je v letošnjem proračunu določen Din 50.000.—.

Vajeniško skrbstvo in izobrazba delavcev

Za vajeniško skrbstvo ni bilo v proračunu za leto 1928 nobena vsota. Letos je proračunski znesek Din 25.000. Začetek intenzivnejšega vajeniškega skrbstva naj bo to, katerega cilj mora biti, da postavimo v Ljubljani prepotrebni vajeniški dom in ustanovimo poklicno posvetovalnico. Letos proračunski znesek se bo porabil predvsem kot prispevek za hrano in stanovanje vajencev.

Nujno potrebna je skrb za strokovno in dopolnilno izobrazbo brezposelnih in mladostnih delavcev. Iz prakse je znano, da je zelo veliko mladih strokovnih delavcev brezposelnih zato, ker se niso dovolj izobrazili v svoji stroki. Tako na primer v tovarnah izučeni ključavničarji in stavbi mizarji vsled enostranske strokovne izobrazbe ne morejo dobiti dela v obrti. Mnogi trgovski sodravniki izučeni v malih podeželskih in mestnih trgovinah (kjer so bili pač dobro došli kot vajenci), ne morejo dobiti po končani učni dobi zaposlitve. Za delavske izobraževalne tečaje je v proračunu določen Din 5000 Din.

Podpore na račun tujih občin

Na račun tujih občin je bilo izdanih 1.1928, podpor v skupnem znesku Din 84 tisoč 272. Te podpore so ali izredne, katere nakazuje mestni magistrat potrebnim tujim občanom od primera do primera na račun domovnih občin v smislu § 28, dom. zakona ali pa stalne, katere izplačuje dolžničen podpiranec na račun in z dovoljenjem domovne občine mestna blagajna.

Veliko stroškov naraste mestni občini pri tujih hiralcih, katerih domovnost ni moč dognati. To so po navadi italijanski državljani, za katere pa se branijo oblasti priznati jim domovinsko pravico, oziroma povračati nam naraste stroške. Skrbeti moramo po zakonu zanje, stroškov pa ne moremo izterjati. Nekoliko se bo to stanje zboljšalo, odkar so stopile v veljavo netunske in beograjske konvencije med Jugoslavijo in Italijo, vendar stari dolgovi bodo najbrže zapadli to stran in on stran meje.

Razne podpore

Razen že naštetih podpor je razdeljeval soc. pol. urad podpore tudi v raznih drugih oblikah. Priredil je božičnico, pri kateri je bilo bdarovanih 297 otrok z obleko, perilom, obutvijo in jestvinami. Prireditve je stala 59.835 Din. Nekatere stranke so dobile brezplačno hrano in premož. Tekočega leta je organiziral okrepčevalnice s čajem in kruhom, ter ogrevalnico. Posredoval je, da so dobile razne karitativne organizacije od mestne občine izdatne prispevke, da so vršile svoje karitativne naloge lahkot izdatnejše, kakor bi jih sicer mogle le iz svojih sredstev. Tako so dobila razna dobrodelna društva n. pr. Kolo Jugoslov. sester, Elizabetina konferenca, Vincencijeva kongregacija, Pomladek Rdečega križa, Društvo Krščanskih žena, Podporno društvo kovinarjev itd. prispevke v skupnem znesku 121.887.— Din.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Ponedeljek, 13. maja, Servacij; pravoslavni: 30. aprila.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Recitacijski večer srbskih književnikov.

Kino Matiea: Ana Karenina.

Kino Ideal: Cirkusna novica.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Občni zbor Glavne bratovske skladnice za Slovenijo

Včeraj dopoldne so se sestali delegati okoli 45.000 rudarskih zavarovancev ter rudarskih podjetij v Sloveniji

Ljubljana, 13. maja.

Včeraj dopoldne so se vrtili v Ljudskem domu občni zbor Glavne bratovske skladnice za Slovenijo. Občni zbor je otvoril ob navzočnosti rudarskega glavarja dvor. svetnika in. Stergarja, skladnične uprave in polnočevilno zbranih delegatov in delegatov podjetij predsednik g. Rihard Skubec.

Ker se je že prejšnji dan popoldne vršila predkonferenca, na kateri so delegati razpravljali o vseh vprašanih dnevnega reda obnege zbornice, je odpadlo poslovno poročilo za leto 1928. Poslovno poročilo je izšlo letos v krasno opremljeni knjigi z mnogimi slikami iz raznih rudarskih krajev ter s tabelami, ki pojasnjujejo podatke upravnega odbora.

Poročilo glavnega nadzorstvenega odbora je podal predsednik rudar Volaj iz Zagorja. Poročal je, da je nadzorstveni odbor opetovano pregledal poslovanje in našel vse v najlepšem redu. Delegat Volaj je referiral tudi o računskem zaključku neugodne in pokojninske blagajne, na kar se je izrekla odpora in upravi zaupnica.

Pri razpravljanju o zvišanju prispevkov v neugodno blagajno je bilo sklenjeno, da se zvišajo za 0,25% to je od 1,75 na 2% od kategorijskega zasluga za nevarnostni razred 100. Podjetja so pri nas uvrščena v nevarnostni razred 52 oz. 64. Plačevala bodo torej prispevke v to zavarovalno panogo od kategorijskega zasluga samo 1,4 oz. 1,28.

Glede okrevanja na Jadranu je bilo sklenjeno, da se bo nabiral centralni fond, iz katerega se naj zgradi okrevališče za bolehe in slabokrvne člane bratovskih skladnic in njih svoje. Sklenjeno je bilo tudi, da se uvede reproduciteta v bolnišnem zavarovanju med Bratovskimi skladnicami in Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev, po kateri se šteje članska doba tudi če neha biti zavarovane član bratovske skladnice.

Pri volitvah glavnega upravnega odbora za dobo treh let, so bili izvoljeni za podjetja: Rihard Skubec, centralni ravnatelj TPD, inž. Julij Pauer, rudniški ravnatelj v Trbovljah, inž. Josip Močnik, rudniški ravnatelj v Velenjah, dr. Maks Oberšner, profesor in generalni tajnik KID na Jesenicah, Konstantin Rindin, zasodnik angleške družbe v Mežici, Venč Jakl, industrijalec v Krmelju; za delodajalce: Franc Šober, ključavničar v Zagorju, Jože Skrinjar, strojnik v Trbovljah, Blaž Kemperle, strojnik na Jesenicah, Jakob Sevnjak, kopač v Velenju, Anton Verden, kopač v Hrastniku in Franc Trbovc, kopač v Mežici. Glavni upravni odbor se je takoj po volitvi konstituiral in izvolil za predsednika g. Skubca, za podpredsednika pa g. Šobera.

V glavni nadzorstveni odbor za dobo enega leta so bili izvoljeni za podjetja: Jernej Pavlič, računovodja v Štorah; za delojemalce Filip Murn iz Trbovelj in Jurij Debeljak iz Zagorja.

V razsodišču rudarskega zavarovanja za dobo treh let so bili izvoljeni za podjetja: inž. Friderik Droic, rudniški ravnatelj v Hrastniku, inž. Mirko Šusteršič v Jesenicah; za delojemalce: Ivan Glušič, kopač v Trbovljah in Karl Azman, kavar na Jesenicah.

Pri slučajnostih so se obravnavale razne interelacije ter notranje zadeve Glavne bratovske skladnice.

Poslovno poročilo za l. 1928

Dosedanji štiriletni obstoj Glavne bratovske skladnice je pokazal, da je bila združitev pokojninskega in neugodnega zavarovanja rudarjev nedvomno koristna in potrebna. Kakor je bil prvotni namen ustanovitve bratovskih skladnic, da pomaga rudarju, tako je tudi naloga v Glavni bratovskih skladnic, da deluje sklošno in skrbno zbiranje skladnic, da deluje sklošno in vzajemno na svojem pokojninskem in neugodnem zavarovanju, da dovede do tveganja zavarovalni panogi zlasti pa pokojninska, do cilja, ki si ga vsi želimo in ki naj bo plačilo našemu trudu, zavarovanim članom pa pribeležiti, ki jim naj nudi potrebno pomoč v potrebi.

Glavna bratovska skladnica je ob svoji ustanovitvi prevzela od prejšnjih skladnic ogromne obveze napram vpokojencem in zavarovanim članom iz njih pokojninskega zavarovanja, ki pa so bile krute, povečini samo na papirju; kajti skoro vse premoženje je bilo naloženo v vrednostnih papirjih, ki so danes neznatne vrednosti. Med temi papirji samo avstrijskih državnih pred in medvojnih za K 9.297.840.

Na takih papirjih imamo dalje prejeti po nettanski pogodbi še za K 257.200, poleg 128 italijanskih tir v gotovini, od bratovske skladnice v Rablju kot kritje za prevzete obveznosti napram pri njej do prevrata zavarovanim članom zaposlenim v državni cinkarni v Celju.

Po saingermainski mirovni pogodbi imamo dobiti od bratovske skladnice v Sv. Stefanu na Koroskem, kjer so bili do prevrata zavarovani delavci premožovnika v Lesah ter od revirne bratovske skladnice v Celovcu, kjer so bili istotako do prevrata včlanjeni razni manjši rudniki v Sloveniji, za prevzete obveznosti del premoženja njihovih pokojninskih blagaj. To premoženje bomo dobili, čim bo končana po mirovni pogodbi prevedena likvidacija navedenih skladnic. Znašalo pa bo predvidoma okoli 140.000 K, ki jih bomo prejeli skoro gotovo tudi v avstrijskih državnih vrednostnih papirjih. Likvidacija bi imela izvršiti sporazumno naša in avstrijska vlada. Ni se pa to zgodilo klub ponovnim zadevnim intervencijam, čeprav je od prevrata preteklo že 10 let.

Če bi nam vse te papirje honorirala naša država v valorizirani vrednosti, bi dobili glavni, ki bi nam omogočila brez težav urediti sigurno in vsestransko zadovoljivo pokojninsko zavarovanje rudarjev. Tako pa smo bili navzlic centralizaciji pokojninskega zavarovanja primorani v doseg računskega ravnotežja v tej zavarovalni panogi zvišati 5% prispevke od 1. februarja lani dalje za 2%, ter znižati pokojnine s tem, da smo zvišali člansko dobo za doseg polne pokojnine od 30 na 40 let.

Število zavarovanih članov

Koncem leta 1928 smo imeli zavarovanih 14.306 polnopravnih članov, 8186 upravnih članov, 473 upravnih članov in 687 otrok teh članov ter slednjič 957 vpokojencev, 612 žen in 603 otrok, ki so bili delno zavarovani pri bolniških blagajnah.

Nezgodnikov smo imeli 270.67 vdov, 109 enojnih sirot, 5 dvojnih sirot, 15 podpiranih sorodnikov ter 71 upravičenih žen in 124 otrok.

Vpokojevcev je bilo po starih pravih: 1194 članov, 1233 vdov, 473 enojnih sirot.

Pestra policijska kronika

Vlomilci in tatovi zopet na delu — Podjeten kolesarski tat v rokah policije — Dve težki nesreči

Ljubljana, 13. maja. Danes je bil na policijski cel kup ovaib. Večina so bile prijavitelne tatvine koles. Prijavljen je bil tudi vlom, ki je bil izvršen v noči od sobote na nedeljo v skladišče tvrdke Emanuele Rosa na Poljanski cesti 69, ki se je pa izjalovil.

Neznani storilci so omenjeno noč s ponarejenimi ključki odprli vrata skladišča na dvorišču hiše in odnesli na prosto okoli 250 kg bakrene žice, vredne okoli 11.000 Din. Pri poslu jih je pa najbrž nekdo zmotil, kajti žico so pustili ležati na vrtu g. Rose in pobegnili. Druko jutro so našli domači uslužbenci vso pokradeno žico na vrtu. Vse material je last škodovnih tovarn iz Plzna, katerih zastopnik je inženjer Stebi iz Ljubljane. Če so vlomilci kaj odnesli, zaenkrat še ni znano, ker inž. Stebija te dni ni v Ljubljani. Vlomilci so bili baže trije. Policija ima njih točen opis in je pričakovati, da bodo v najkrajšem času aretirani.

Ten dni sta bili zopet ukradeni dve kolesi. Eno je bilo odpeljano v noči od sobote na nedeljo Albinu Smerku iz garaže na dvorišču neke hiše na Mišičevi cesti. Tat je garažo odprl s ponarejenim ključem. Kolo je znamke »Bergina«, vredno 1800 Din. Tvorinska številka kolesa je 328.771.

V Solčnem drevovedu je bilo včeraj okoli pol 10. odpeljano kolo zidarskemu vajencu Antonu Menartu, doma iz Hrušice. Kolo je znamke »Dolomite«, vredno okoli 1200 Din.

Vpokojeni poštni uradnik Karl Lasbacher, stanujoč v Smoletovi ulici 4, je prijavi policiji, da se je 12. t. m. dopoldne nekdo neopazno splazil v njegovo stanovanje in mu odnesel skoraj nov suknjič, vredno 1000 Din. V suknjiču je bila tudi listnica s 80 Din, železniška legitimacija, razne druge listine in očala. Skupna škoda, ki jo trpi Lasbacher, znaša 1800 Din.

V Podbrdu so včeraj italijanski karabinjeri izročili našim obeljnim varnostnim organom nevarnega poteputa in tatu Matevža Pečnika, rojenega 1. 1900 v Horjulu in tja pristojnega. Pečnik ima za seboj bogato pustolovski karijero. Mož je izredno podjeten, specializiral se je pa predvsem na tatvino koles. Bil je strah in trepet vseh kolesarjev. Ljubljanska policija je imela opetovano opravka z njim. Matevž je presedel že več kazni v Ljubljani in po raznih drugih krajih.

Leta 1921 je bil Matevž tretjič aretiran in izročen sodišču. Dne 7. julija je mož pobegnil z dela, ki ga je opravljal kot kaznjene na Brdu pri Viču. Skril se je v gozd, čakal tam noči in se skrivaj vrnil domov. Skozi streho je zlezel v domačo hišo in se preoblekel. Še ponoči jo je peš mahnol proti Idriji in prekorajčil državno mejo. Odšel je peš v Gorico, delal tam dva dni, nato jo je mahnol iz Gorice v Trst, kjer je delal tri dni. Zahotelo se mu je pa zopet domov in kmalu je pri Postojni prekorajčil državno mejo ter se vrnil v Slovenijo. Sreča mu pa ni bila mila, kajti zopet so ga prijeli in zaprli.

Matevž je presedel par mesecev v ječi, nato pa je zopet pohajkaval, kradel vse, kar mu je prišlo pod roke, zlasti pa ni bilo nobeno kolo varno pred njim. Klatil se je po vsej Sloveniji, končno so ga pa prijeli orožniki v Vidmu. Februarja je bil prijel in prepeljan v Ljubljano, kjer pa je že aprila meseca pobegnil iz zaporov tukajšnje ječnice. Prepil je namreč debelo železno omrežje in preko zidu pobegnil.

Pobrisal jo je zopet v Italijo, kjer ga je pa sreča zastopila. Preživljal se je nekaj časa s tatvinami, končno so ga pa prijeli in zaprli. Zapri so ga pošteno, kajti presedel je šest let v zaporu in te dni so ga zopet izročili našim oblastim. Sedaj bo Matevž za razne tatvine, radi katerih je bil zasedovan od naših oblasti, odgovarjal pred ljubljanskim sodiščem.

Dve težki prometni nesreči sta se pripetili v soboto in včeraj. V soboto ob 20.30 je vlak štev. 92.18 pri km 4650 na železniškem prelazu na Galjevici na Dolenjski cesti zadel v zadnji del voza, na katerem se je peljal posestnik Ivan Petkovšek z Iga. Pri karambolu se je voz popolnoma razbil in Petkovšek je v loku odletel z njega, do čim sta ostala oba konja nepoškodovana. Petkovška so morali s težko rano na glavi

68 dvojnih sirot ter 636 upravičenih žen in 312 otrok, po novih pravih: 1080 članov, 214 vdov, 305 enojnih sirot, 31 dvojnih sirot, 1 podpiran sorodnik; 839 upravičenih žen in 842 otrok.

Bolniške blagajne

Dohodki bolniških blagajn so znašali 11.412.033.20 Din, izdatki pa 10.785.671.06 dinarjev, izkazale so torej prebitka 626.362 dinarjev 14 para.

Aktiva so znašala: 19.155.768.81 Din, pasiva 1.059.223.59 Din, tako da je znašalo čisto premoženje 18.096.542 Din 22 p.

Nezgodna blagajna

Dohodki so znašali 1.923.067.95 Din, izdatki pa 2.191.890.45 Din bilo je torej pri manjkajla 268.822.50 Din.

Aktiva so znašala 6.866.778.14 Din, pasiva 99.392.86 Din, čisto premoženje tedaj 6.767.385.28 Din.

Pokojninska blagajna

Dohodki so znašali 9.909.256.36 Din, izdatki pa 8.300.412.64 Din.

Aktiva so znašala 12.141.294.54 Din, pasiva pa 395.137.59 Din. Čistega premoženja je bilo tedaj 11.746.156.95 Din.

Podporni skladi

Dohodki skladov so znašali 243.057.50 dinarjev, izdatki 243.540.21 Din.

Aktiv je bilo 253.758.45 Din, pasiv nič. Vsi trije zavarovalni oddelki s podpornimi skladi vred so imeli premoženja koncem leta 1928 36.861.842.92 Din.

Zborovanje naših Penklubov

Te dni se mude v Ljubljani odposlanci beograjskega in zagrebškega Pen-klubov. Hrvatski in srbski književniki so si včeraj ogledali prirodne lepote naše Gorenjske in so bili vsepovsod kar najpristrane sprejeti in pozdravljeni. Danes dopoldan so imeli svoja posvetovalna v Ljubljani in sicer v veliki dvorani Zbornice za TOI.

Številne odposlance iz hrvatskih in srbskih krajev je pozdravil predsednik Pen-kluba v Ljubljani g. Oton Zupančič. V imenu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je nagovoril odlične zborovalce generalni tajnik zbornice g. dr. Fran Windischer, ki je dejal:

Moja gospoda! V imenu Zbornice za TOI za Slovenijo mi je prijetna prilika pozdraviti Vas kar najpristrane in Vam velič: Zdravi in dobrodošli! Moja gospoda! Vi ste želeli in hoteli iti med svoje in ste prišli med svoje. Iskrena radost me navdaja, da ste si izbrali za svoja posvetovalna prav to hišo: Slovenska je po duhu čistega, ki jo je zamislil in po delih tistih, ki so se zanj trudili in jo zgradili. Zbornica za TOI je glavni zastop gospodarskih prihodov v Sloveniji. Svet je to, v katerem se po besedah prijatelja Otona Zupančiča trdo tarejo koristi, ali dejstvo, da je Zbornica za TOI postavila to zgradbo, na Val bo skromna priča o njenem kulturnem pojmovanju in razumevanju. Gospoda! Vašim razpravam srečen in plodovit potek v okoliščini teh domačih slovenskih penatov, kateri se z nami vred odlike Vašega obiska od srca vesele!

Prosčeta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Torek, 14. Zaprlo.
Sreda, 15. Igra ljubezni in smrti. Drama. Premijerski abonma.
Četrtek, 16. Zaprlo.
Petek, 17. Birka. Red A.
Sobota, 18. Greh. Izvirna slovenska novela. Premijera. Premijerski abonma.
Nedelja, 19. Igra ljubezni in smrti. Izen. Zl. zane cone.
Ponedeljek, 20. Utopljenca. Ljudska predstava po znanih cenah. Izen.

»Prisega o polnoči« na 46 odrih. Od zadnjih 30 odrov, katere smo od časa do časa zabeležili, je vprizorilo to ljudsko igrno Manice Komonove še naslednjih 10 odrov: »Svoboda« v Terbovljah, Društvo fantov in deklet v St. Jurju ob Taboru, Dramatski krožek St. Vid - Grobelno, Orlovski odsek Gorani Logarce, Prosvetno društvo na Viču, Prosvetno društvo v Borovnici, Gasilno društvo v Podpeči, Sokol v Radečah, Sokol v Gorenji vasi in - Slov. nar. podj. jednota v Chisholmu v Ameriki. Ker so jo nekateri odri celo dvakrat ponovili, je bila torej tekom 3 mesecev nad stolet prikazana na naših od

Dnevne vesti.

— **Z naše univerze.** Imenovani so: na tehnični fakulteti za rednega profesorja izredni profesor iste fakultete Ivan Vurnik, za izrednega profesorja na tehnični fakulteti minister n. r. dr. Andrej Gosar, za knjigovodjo bivši knjigovodja finančne delegacije v Ljubljani Mihael Malcen. V višjo skupino je pomaknjen arhivski uradnik ljubljanske univerze Franc Blanc.

— **Napredovanje v sodni službi.** V višjo skupino so pomaknjeni predstojnik okrajnega sodišča v Ljutomeru Ivan Trinkaš, predstojnik okrajnega sodišča v St. Lenartu dr. Franc Tavželj, predstojnik okrajnega sodišča v Gornji Radgoni dr. Tomo Turato, predstojnik okrajnega sodišča v Trzinu Mihael Černoš, sodnik pri okrajnem sodišču v Mariboru Emil Kramer, sodnik pri okrajnem sodišču v St. Lenartu dr. Josip Cemer ter sodnika pri dež. sodišču v Ljubljani Srečko Verbič in Adolf Hudnik; za strokovnega poslovođa v mariborski kaznilnici je imenovan zvančnik Ivan Kalič.

— **Izpremembe v naši vojski.** Imenovani so za vršilca dolžnosti načelnika štaba komande II. armijske oblasti dosedajni vojaški ataše v Pragi generalštabni polkovnik Pero Nedeljković, za pomočnika načelnika štaba komande IV. armijske oblasti generalštabni polkovnik Viljem Klobučar, za vršilca dolžnosti šefa mobilizacijskega oddelka operativnega oddelka glavnega generalštaba artiljerijski podpolkovnik za generalštabne posle Bogdan Maglič, za vršilca dolžnosti načelnika štaba komande zetske divizije oblasti podpolkovnik Vladimir Grba, dosedaj pomočnik načelnika štaba moravske divizije oblasti, za vršilca dolžnosti načelnika štaba komande kosovske divizije oblasti artiljerijski major za generalštabne posle Fran Tomšek, dosedaj na službi pri prometnem oddelku generalštaba, za vršilca dolžnosti pomočnika načelnika štaba komande moravske divizije oblasti dosedaj vršilec dolžnosti pomočnika načelnika štaba komande bosanske divizije oblasti major Vladimir Vauhinik, za vršilca dolžnosti pomočnika načelnika štaba savske divizije oblasti dosedajni generalštabni pripravnik major Mirko Burja.

— **Izpremembe v osovju Narodnega gledališča v Ljubljani.** Za člana ljubljanske opere je imenovan upokojeni sodni kapetan II. klase Stjepan Marčec, v višjo skupino so pomaknjeni Edvard Gregorin, Cirila Škerlj, Medvedova, Ivan Trost, Rudolf Rakovec, Vinko Simih, Ivan Baida, Franjo Dolinar, Stefan Gaiznikar, Franjo Jelnikar, Zorko Bekš, Josipina Jerom, Franjo Marolt, Ivan Mencin, Marija Mencin, Luiza Pomp, Ludovik Margolij, Marija Povhe, Bojan Smrkolič in Josip Zupančič, iz državne službe je odpuščen Josip Medven.

— **Iz prosvetne službe.** V višjo skupino sta pomaknjeni profesor III. realne gimnazije v Ljubljani Fran Ferjan in profesor II. realne gimnazije v Ljubljani Silvester Kranjc.

— **Poroka.** Poročil se je včeraj na Brezjah g. Julij Bar, sin uglednega ljubljanskega trgovca g. Frana Bara, z gđ. Elizabeto Petričevič iz Ljubljane. Bilo srečno.

— **Predavanje o našem jugu v Litiji.** Danes zvečer predava v Sokolskem domu r. Litiji g. Vekoslav Bučar iz Ljubljane o ušnih pokrajinah naše države. Predavanje je s skopičnimi slikami. Opozorjamo na to zanimivo nacionalno predavanje vse narodno občinstvo, predvsem pa članstvo Sokolskega društva.

— **Nav slovenski list v Južni Ameriki.** V Buenos Airesu je nedavno izšla prva številka novega slovenskega lista »Slovenski Tednik«. Slovenski v Južni Ameriki so bili do zdaj brez svojega glasila. Naslov redakcije je: Buenos Aires, Calle Pasteur 52.

— **V Jugoslaviji so ljubljanski veleposlani** že tako udarčeni, da jih pozna takorekoč že vsaka vas od Triglava do Ohridskega jezera. Tako je prišla ta ustanova do svoje naravne propagande. Mnogi, ki so obiskali Ljubljano in njene veleposlane, so se vrnilo domov in so naravno razširile vesti o tem, kar so videli in slišali. To je povzročilo, da so dovažali vlaki od leta do leta več obiskovalcev. Letošnji veleposlanec se točno po programu tvori dne 30. maja in se istotako točno zaključil dne 9. junija. Naj že sedaj vsakdo gleda na to, da ne zaide med zamudniki, kajti letošnji veleposlanec bo zelo bogato založen. Zadovoljstvo nas navdaja, ko zamoremo objaviti, da so za letošnji veleposlanec vsi razstavni prostori zasedeni. Ne bo ga stanu in posameznika, ki bi na razstavnem prostoru ne prišel na svoj račun. Zbrano bo priložno vse, kar zamore zanimati našega človeka, brezkončna vrsta stvari, ki jih je človek ustvaril s trdom svojimi roki in s svetlostjo svojega uma. Kaj pomeni tak razstaveni pouk, tak neposreden stik z razstavljenimi vzorci, na podjetnost posameznika, si lahko mislimo. Prav dobro je, da pade veleposlanec letos v šolsko leto, tako, da bo šolam dana možnost mladinskega pouka in razlage pod vodstvom strokovnega učiteljskega, posebno z ozirom na veliko veleposlanec priključeno razstavo meščanskih šol Slovenije. Na drugi strani pa si more dobiti vsak to, kar rabi, ravno na veleposlanec najceneje, ker bo razstavljeno samo najboljši blago naravnost od producentov. Legitimacije za obisk veleposlanca v zvezi s pravico na polovico železniško vožnjo so že dane v promet, in se dobe pri županstvih, župnih uradih, šolskih vodstvih, strokovnih društvih itd. po Din 30. Kjer jih ni, naj se zahtevajo naravnost od urada veleposlanca.

— **Spolne bolezni.** Povojna mladina boleha in to najbolj očito na spolnem doživljanju. Voja in vojvoda leta so oslabila odporne sile narodov in dvignila naravno spolno htenje v brezmiselnost, za ljudsko zdravje učinkujoče početje. Radi napredovanja medicine v raziskavanju nalezljivih bolezni in napredovanju higijene, so tudi spolne bolezni od svojih prvih početkih z energičnim zdravljenjem ozdravljive. Stalna hi-

zijaška razstava na Velesejmu svari pred okuženjem, prica o strašnih posledicah zanemarjanja te bolezni, a vpliva na nesrečne bolnike tudi tolažilno. Nedorasli mladini je vstop v ta oddelek razstave prepovedan.

Telegram

»EROTIKON« z Ito Rino pride v kino Ljubljanski dvor! — Telefon 2730.

— **Ministrstvo trgovine in industrije** je na podlagi člena 8 Uredbe o organizaciji tega ministrstva priznalo IX. mednarodnega vzorčnega velesejmu (30. maj do 9. junij 1929) in Pokrajinski izložbi (31. avgust do 9. september 1929) v Ljubljani značaj splošne gospodarske razstave.

— **Vreme.** Ledeni svetniki Pankracij, Servacij in Bonifacij nam tudi letos niso prinesli, kajti po lepem toplem pomladanskem vremenu smo dobili deževno in nekoliko hladnejše vreme. V sredo je zlozlasna Zofka, ki rada prinese dež. Tudi vremenski preroki pravijo, da bo pretežno oblačno in deževno. Včeraj je bilo po večini krajev naše države oblačno in deževno. Maksimalna temperatura je znašala v Beogradu 28,3, v Skoplju in Splitu 28, v Ljubljani in Zagrebu 20, v Mariboru 18 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759 mm, temperatura je znašala 16 stopinj.

— **Razbojnik Lajla zopet pobegnil.** V Temešvaru so pred tedni rumunske oblasti ujele nevarno cigansko roparsko tolpo, ki je izvršila vsa večja razbojništva zadnjega časa v Banatu. Pred dnevi je prisel v Vršec šef rumunske policije v Temešvaru ter je poročal o dosedanjem uspehu rumunske policije v preiskavi proti največji roparski tolpi ciganov. Poglavarja tolpe cigana Lajla so videli kmetje v neki vasi v Banatu pred tednom dni. Taboril je z ženo Terezo v gozdu, toda preden so prišli orožniki, je roparski poglavar pobegnil. Kakor smo že poročali, ima poglavar Lajla poleg številnih vlovov in tatvin na vesti tudi umor meniške Teodosije v samostanu Mesiču in roparski umor nekega posestnika in njegove žene v Vršču. V neki vasi na rumunski meji so orožniki ujele ciganko Marijo Tinković, ki je sestra že aretirane Rozalije Tinković. Obe sta sodelovali pri roparskih napadih v Banatu. Tinkovičeva je izjavila, da ji je poglavar Lajla ukazal, naj gre v Temešvaru in obišče zaprte cigane ter jim naroči, naj priznajo vse na rumunskem ozemlju izvršene delikte, dočim naj taje vse rope v Jugoslaviji. Tako je hotel poglavar rešiti svoje cigane pred strogo kaznilo, ki jih bo doletela pred našimi sodišči. Verjetno je, da bo Lajla pobegnil na Madžarsko, o čemer je naša policija že obvestila policijo v Segedinu ter ji poslala sliko in osebni popis morilca.

— **Milijon dolarjev v kleti.** Iz kaznilnice v Mitrovici je bil nedavno po prestani kazni izpuščen kmetijski fant Dušan, doma iz vasi Budrovci. V kaznilnici se je seznanil z nekim Pajičem, ki je bil l. 1912 obsojen zaradi umora na 15 let ječe. Pajič je bil do l. 1918 v kaznilnici tlavi na Češkem, od koder je pa pobegnil. V Mitrovici so ga l. 1925 ujele ter ga izročili v kaznilnico, kjer mora odsedeti kazen do l. 1932. Pajič je v celici Dušanu pripovedoval, da je prišel z dvema tovarišema l. 1910 iz Novega Sada v Ameriko. S tovarišem je tu umoril nekega ameriškega milijonarja, ter z denarjem pobegnil nazaj v Novi Sad. V Novem Sadu je pa umoril še svojega tovariša, ker mu ni hotel dati polovice plena. Truplo je zakopal, denar pa skril v kleti neke gostilne pri Novem Sadu. Pajič je nato pobegnil zopet v Ameriko, njegova žena je pa ostala v Novem Sadu. Orožniki so ga zasledovali. Ponaredili so pisma njegove žene, da so ga izvažali nazaj v Novi Sad in ga aretirali. Bil je obsojen na 15 let ječe. Zanimivo pa je, da je Pajič iz kaznilnice o milijonu v kleti obvestil tudi policijo v Novem Sadu. Ta je preiskala klet v označeni gostilni, toda našla ni ničesar. Govori se da je Dušan že pred njo izkopal zaklad v gostilniški kleti. Čudno je, da je policija aretirala pred dnevi Dušana in nekega njegovega sorodnika ter o zadevi noče dati nobenega pojasnila.

— **Samomer Slovenca v Ameriki.** V kraju Jenny Lind, država Arkansas se je 12. aprila ustrčil Jože Kogoj. Pokojni je bil rojen l. 1878. v vasi Vojsko na Notranjskem. V Ameriki je bival 22 let. Vzrok samomora je bila baje brezposelnost.

— **Teška nesreča v Mitrovici.** Predvčerajšnjim se je pripetila v Mitrovici težka nesreča. Trgovca Svetozar Pejović je bil za poslan pri aparatu za sadni sok. Zaradi prevelikega pritiska je kotel eksploziviral. Pritisk je Pejoviča vrgel 8 m stran ter ga strašno poškodoval. Glavo in gorenji del telesa mu je popolnoma raztrgalo. Del kotla je zletel v sosedno hišo ter poškodoval zidove. Težko ranjenega trgovca so odpeljali v bolnico, kjer je umrl. Zapuščena 4 nepreskrbljena otroka. Eksplozija kotla je povzročila njegova slaba konstrukcija. Kotel ni imel varnostnega ventila.

— **Zaradi 40 Din je zažgal hišo.** Pred tedni je delavec Nikola Pizarevič našel v gozdu 20 ovac, ki so bile last župana Vukajloviča v Bačinci. Delavec je zahteval 40 Din nadnine, ki mu jih pa župan ni hotel dati. Zato je premišljeval, kako bi se osvetil. Dne 15. marca je nastal na Vukajlovičevem posestvu nevaren požar, ki je vpelel hišo gospodarskega posestva v vrednosti nad 20 tisoč Din. Gasilci so s težavo požar lokalizirali ter preprečili, da bi se razširil. Vzrok požara je bil nepojasnjen, dokler ni župan nekega večera začel Pizareviča, ki je prisluškoval pod oknom. Sum je padel nanj in orožniki so ga aretirali. Pizarevič je takoj priznal, da je zažgal požar iz osvete, ker

mu župan ni izplačal 40 Din. Pred dnevi je požigalec stal pred sodniki v Mitrovici. Rekel je, da je zažgal poslopje v pijanosti. Kljub temu je bil obsojen na 10 let ječe in povračilo škode.

— **Nevhita in toča v Sarajevu.** Iz Sarajeva poročajo, da je divjala včeraj popoldne huda nevihta. Nenadoma je začela padati toča, ki je bila tako gosta, da je v trenutku pobelila mesto in okolico. Toča je napravila mnogo škode v sadovnjakih.

— **Nesreča naše nogometne reprezentance.** Iz Subotice poročajo, da so včeraj popoldni skozi mesto naši nogometaši, ki so se vrnili iz Bukarešte. Vodja nogometašev dr. Pandaković je izjavil, da je igra z Rumuni potekala lepo, toda naši nogometaši bi kmalu zgoreli, kajti v hotelu, kjer so prenočevali v Bukarešti je ponoči izbruhnil velik požar in so se komaj rešili.

Iz Ljubljane

— **Recitacijski večer srbskih književnikov.** Drevo se vrši v dramskem gledališču recitacijski večer srbskih književnikov, na katerega opozarjamo naše občinstvo tembolj, ker bo to prva prireditev te vrste v Ljubljani in ker pomeni važen korak h kulturnemu zblizanju z brati Srbi. Brez kulturnega zblizanja in duhovnega edinstva si ne moremo misliti močne, konsolidirane države in zato je naša dolžnost, da srbskim književnikom dokažemo, da se tega v polni meri zavedamo. Pozivamo občinstvo, da se te važne kulturne prireditve v čim večjem številu udeleži.

— **Iz Zaprige vojaskih novincev.** Včeraj dopoldne se je vršila na dvorišču vojašnice vojvoda Mišića svečana zapriega vojaskih novincev. Zapriega so bili vsi vojaški novinci ljubljanske garnizije. Svečanosti je prisostvoval novi komandant dravske divizije general Sava Tripković s polnoštevilno zbranim oficirskim zborom. Verske obrede so opravili za katoliške magr. Janez Klobovs, za pravoslavne prota Dimitrije Janković, za muslimane pa muslimanski vojaški svečenik Ahmed Ahmedašević. Po zapriegi je imel divizijski komandant na zbrane vojake lep patrijičičen govor, v katerem jih je pozival, naj bodo zvesti domovini in kralju. Godba je zaigrala državno himno, na kar je brigadni general Vuković otvoril kolo, ki so se ga udeležili vsi častniki in vojniki.

— **Iz Slovenskega umetniške društva.** Včeraj dopoldne se je vršil v sejni dvorani Delavske zbornice izredni občni zbor Slov. umetniškega društva. Na zborovanje so prišli tudi umetniki, ki so svoicas izstopili iz društva, ter se je konstatiralo dejstvo, da je tako organizacija SUD celotna, kompaktna organizacija umetnikov modernih smeri sodobne slovenske umetnosti. Društvo se hoče udeleževati v prvi vrsti s svojimi skupnimi razstavami doma in v inozemstvu, ter s kolektivnimi razstavami posrednih svojih članov. Samostojno hoče postopati in reševati društvo vsa druga umetniška vprašanja v Sloveniji tudi takrat, kadar gre za prireditve ali prikaz celokupne jugoslovanske umetnosti. Društvo stoji v tesnejši zvezi z grupacijami umetnikov istih stremeljenj v drugih središčih države. Za društvenega predsednika je bil točasno izvoljen slikar Fr. Tratnik, za tajnika arh. Seražinik.

— **Iz Ljubljanske kopalnice na Savi.** Ker Ker Juliano, da so se pojavile ovire pri napravi kopalnice na Savi v Črnučah in da se zategadelj misli na tako napravo v Mednem, opozarjamo na naš članek »Weekend-uticje in ljubljanske kopalnice«, ki smo ga objavili v št. 280 z dne 7. decembra 1928 in v katerem je pisec članka priporočal napravo kopalnice v Sp. Gameljnah, združenim s takozvanimi »Weekend-uticami«. Menjma smo, da je vprašanje kopalnice rešiti bolj širokopetno, ne pa iz malenkostnih vidikov. V Mednem se kaj širokopetnega ne da napraviti, ker le prostor mnogo premajhen.

— **Iz Ljubljanske Sokol.** ponovno opozarja svoje članstvo, da sprejema priljave za vsesokolski zlet v Poznanju in za pokrajinski zlet v Plzen, samo do 15. t. m. v društveni pisarni v Narodnem domu med 18. in 20. uro, kjer dobi vsakdo tudi vsa potrebna pojasnila. — **Društvena javna telovadba** se vrši, kakor že objavljeno, v nedeljo 26. t. m. na letnem telovadišču pod Tivolijem. — **Za 2. junija nameravani društveni izlet na Vransko** se je moral izbirne tekme za Poznanj, katera se vrši istega dne, preložiti na 9. junija. — **Letno telovadišče**, kakor tudi otroško igrišče beša še v teku tega tedna dogotovljena, enako tudi napehava vode, ki se je sicer zakasnila, toda ne po naši krivdi, kar naj vzame članstvo na znanje. **Celoletne rodinske legitimacije za otroško igrišče** (tudi za rodbene nečlanov) po Din 5.— od osebe, se dobijo v društveni pisarni dnevno med 18. in 20. uro, enako tudi članske vstopnice za solčne in pršne kopeli po Din 20.— ki so veljavne istotako do konca kopalne sezone. **Zdravo! Odbor.**

— **Iz Geografskega društva na univerzi** opozarja na jutrišnje predavanje prof. Kuščerja o »Geografskem pomenu sladkovodnih lavne«. Predavanje se vrši kot običajno v predavalnici št. 77 in prične ob 6. Vstop prost.

— **Iz »Trilic«,** ti zlasti pri našem kmetovaku slabo zapisani sveti (Pankracij, Servacij, Bonifacij), so v soboto ponoči tečno nastopili svoje funkcije in prinesli med gromom in bliskom nekaj prav blagodejnejega dežja, ki je zamrlo naravo kar oživil. Če bo še Zofija, — četrti v družbi, — tako »dostojno« nastopila, smo lahko zadovoljni.

— **Iz Na velesejmu** se je pričelo živahno delo pri paviljonih in notranjem delu selmišča, da bo za letošnji velesejem vse pripravljeno. Paviljone so deloma renovirali in adaptirali tako, da so na zunaj in znotraj zopet prenovljeni.

— **Iz Pomladke Rdečega križa** na l. državni gimnaziji v Ljubljani ima svojo prireditev v sredo 15. in četrtek 16. t. m. in ne 16. in 17. kot je bilo v nedeljo javlje-

— **KINO LJUBLJANSKI DVOR** — NAPETO! VELEZANIMIVO!

Trdnjava Ivangorod

Film iz oficirskega življenja caristične Rusije. — Razvratni general, junaška lepa Marja itd.

Predstave ob: 4., četrt na 7., pol 8. in 9. uri. Telefon 2730. Telefon 2730.

no. V sredo 15. t. m. je dijaška predstava, v četrtek 16. t. m. pa za ostalo občinstvo. Člani igrajo v režiji g. Fr. Linaha dramo »Rdeči talar«, delo francoskega dramatika Eugena Brieuxa. Snov drame je čisto sodobna, zajeta iz sorodniškega življenja in obravnava na videz neznan dogodb, kot se jih vrši na stotine okrog nas. Baskovski kmet Etchepare je osumljen umora. Sodniki pri poroti v Mauléonu si od njegove smrtni obsodbe obetajo napredovanje in se razumljivo na vse načine trudijo, da bi dosegli smrtno obsodbo. A ne morejo mu dokazati tega. Prvi preiskovalni sodnik odstopi, na njegovo mesto pride drugi Mouzon, ki s čimnično gotovostjo obljublja uspeh v treh dneh. Ta zaslišuje le priče, katerih izjave obtežujejo obtoženca in spravi tako zadevo na pot do smrtni obsodbe. Državni pravdnik Vogret, ki vodi obravnavo, se pa tik pred obsodbo zave strahote tega početja, in sklene po silnem duševnem boju kljub vsemu ravnati po vesti in s svojimi izvajalci doseže

obtoženčevu oprostitev. Vsi mislijo, da je zdaj zadeve konec, Mouzon napreduje namesto Vagreta. Med pričami je Mouzon zaslišal tudi Etcheparejevo ženo, ki je bila že prej kaznovana zaradi tatvine in bila zapeljana, predno ga je vzela. Seveda, da vse to izve njen mož in to strahotno odkritje je zanj hušice kot smrt in zaradi otrok zavre svoje ženo, ki nato v obupu umori Monzona, slabega sodnika, ki je iz nje napravil zločinko. — Delo je prevel dr. J. Solar, Ker je čisti dobiček namenjen za počitniško kolonijo, prosimo občinstvo, da se prireditve v čim večjem številu udeleži.

— **Iz Mestni magistrat ljubljanski** poziva vse posetnike pravišev, ki jih hočejo imeti cepilne proti rdečici, da s poroče mestnemu magistratu nemudoma svoj naslov in število pravišev, ki jih žele dati cepiti.

— **Iz Sokol I** opozarja svoje članstvo, ki se namerava udeležiti vsesokolskega zleta v Poznanju in pokrajinskega zleta v Plznu, da sprejema tozadevne priljave samo še do srede 15. tm. Pojasnila v pisarni dnevnice od 18. do 20. ure. — Odbor.

— **Iz Včeraj se je našel** v stolnici damski dežnik. Lastnik ga dobi pri Miculinič, Hirska ul. 21.

— **Iz Občni zbor Prvega društva ališnih posestnikov v Ljubljani** se bo vršil v torek, dne 14. t. m. ob 7. zvečer v zeleni dvorani hotela Union v Ljubljani. Razen običajnega dnevnega reda se bo razpravljalo o mestnem proračunu za leto 1929 ter novih občinskih davčninah K oblini udeležbi vabi odbor. 311/a

Viški prah

Včeraj se je slišalo, da bodo ljubljanski tramvaj podaljšali na Vič, toda te obljube se niso izpolnile. Da nismo ostali brez vsake vozne zveze z Ljubljano, so nam leseni za krajšanje poti poslali v pomoč dva avtobusa — katerih smo se Vičani zelo razveselili. Čeravno ne odgovarjajo vsem onim udobnostim, ki smo se jih nadejali od električne železnice.

Do tu bi bila stvar v redu — vozno zvezo z Ljubljano imamo, a z njo smo si pridobili tudi velik nedostatek, ki se mora že iz higijenskih ozirov nemudoma odpraviti. To so velikanski oblaki prahu, katere pušča za seboj vsake pol ure po dvakrat »viški tramvaj«.

Sicer ni vsega kriv avtobus, kajti med tem časom vozi še nebroj drugih avtomobilov ter vozniškov in tako smo občestni stanivalci in obrtniki ves dan izpostavljeni prahu, za katerega pravijo, da ni zdravju baš koristen in to občasno vsi, ki smo prisiljeni prah požirati. Pompriti moram, da si je svoječasno vsika občina omislila zelo hvaljevredno cestno škroplilnico, katere pa v tekočem letu se niso pokazali na svetlo ter ji odkazali njej namenjenega dela. Res je, da skrb za odstranjevanje prahu še precej višja sila — z dežjem — toda ako je par dni brez dežja, je prahu, da ne vidiš meter pred seboj.

Tem potom apeliramo na viško občino, naj nas reši prahu s poskositim in izdatnim škropljenjem, oziroma bi priporočali, da stopi v zvezo z ljubljansko občino, ki naj bi s svojo avtomobilsko škroplilnico parkrat dnevno namočila tudi glavno cesto na Viču. Zdar, ko imamo vodovod, to ne bg zvezano z večjimi stroški kot pa bi jih imela z domačo škroplilnico. Vsem prizadetim bo pa zelo ustreženo, tako stanovalcem ob glavni cesti, kakor tudi pešcem, ki so primorani hoditi po tej prašni cesti.

Eden mnogih.

Prošnja občinski upravi

Na Dunajski cesti od železniškega prelaza naprej požiramo prebivalci toliko prahu, da ni mogoče, da bi se ne obregnili ob tako omaloževanje te ceste s strani mestnega magistrata. Promet na tej cesti je tolikšen, kakor na nobeni drugi in bi ji bilo zato posvečati največjo pozornost, ne pa jo najbolj zanemarjati. Ves dan se vrste voz za vozom, avto za avtom, vse skupaj pa ne povzroča in ne dvigne toliko prahu, kakor ona »posavska bajta«, kadar prvi mimo. Za njo se pa ozračje sploh več ne izčišči. In ves ta prah se od železniškega prelaza naprej ev. enkrat na dan okrog 10. ure zelo rahlo oškropi, da bi se ga določena ne zmožilo, namesto da bi se ga temeljito spralo. In to nal potemtakem zadostuje za ves dan. Poškropljena voda pa se v vetru in solncu že v četrto ure popolnoma posuši in smo zopet pri starem. Naj bi nas še s tistim škropljenjem ne dražili. Prah na tej cesti je ped isok in stoji poleg tega ob kraju še stari kapi nastrganega blata, katerega otroci razhodijo in kolezarji razvoziijo, da se še bolj praši. Prebivalcev nas je ob tej cesti zelo veliko in med njimi prav zelo obremeni-nih davkoplačevalcev. Zato po pravici protestiramo proti takemu zanemarjanju. Okna moramo imeti ves dan zaprta, bivanje v vrtovih pa je docela onemogočeno. Prosimo, da to prometno cesto škroplite temeljito trikrat na dan.

Pa še nekaj. Pred dnevi sem šel slučaj-

no po Miklošičevi cesti, katera so ravno »smažili«. Pa kako so smažili to tiakovano cesto — z vozom za pometanje —, tako da se je za vozom dvigal neprodiren oblak prahu, višji od hiš in so ljudje bežali in se skrivali v kavarno in hiše, kakor pred nevihto. Ali se take čes. »ako pometajo? Ali se jih ne »niva z močnim curkom vode? Prosimo, da josvečate tudi temu delu malo več pravega nadzorstva. — Eden v imenu mnogih.

— **Za procentno napitnino.** Prejeli smo: V Beogradu in Zagrebu, pa tudi po drugih mestih, je uveden po kavarnah in restavracijah procentni sistem napitnine. To bi bilo umestno in priporočljivo tudi pri nas. Ko sem sedel te dni v neki ljubljanski restavraciji, je bilo med gosti več izletnikov, namenjenih v naše Primorje. Čudilo so se, da v Ljubljani se nimamo procentne napitnine, kajti mnogo bolje je tudi za goste, če jim ni treba dajati napitnine po svoji uvidenosti. To je za gosta in natakara mučno. Splošno se računa po drugih mestih v restavracijah 10, v kavarnah pa 17%. Naj o tem razmišljajo merodajni krogi.

— **Zanemarjena mlekarina.** Pišejo nam: V Ljubljani je mlekarina, za katero bi se morale zanimati sanitetne oblasti, ker je skrajno zanemarjena. Mleko se kuha v sobi, kjer leži bolnik in kjer spi tudi lastnica mlekarne, ki je z odjemalci zelo groba in rada deli milosti. Enim postreže, drugim pa sploh neke prodati mleka. Lokal se daleč ne odgovarja higijenskim predpisom. Odjemalci so večinoma siromašni ljudje, ki nesnage niti ne opazijo, ker žive sami v slabih gnetnih razmerah. Dobro bi bilo, da bi se sanitetne oblasti malo bolj zanimale za ljubljanske mlekarne.

— **Priobzba prebivalcev iz Hrenove ulice.** G. urednik! V Hrenovi ulici se dogajajo v neki hiši — imena lastnika in hišne številke zaenkrat iz obzirnosti neomo imenovati — naravnost nečloveški stvari. V tej hiši se skoro sleherni noč shaja različna sodrga, ponoči je čuti vtihi cele ure prerekanje in pridušanje pijancev, vrečanje propadli ženski itd. Kraval je vtihi tak, da prebivalci sosednih hiš čisto vso noč ne zatisnejo očesa. Sosedje so že apelirali na hišnega gospodarja, naj napravi red. Toda vsi opomini in prošnje so bili bolj ob steno. Ker se izgredi nadaljujejo, apeliramo tem potom na merodajne faktorje, naj napravijo red. Če nas apel ne bo zalegel, pridemo prihodnjič z imenom na dan. — F. P.

Iz Celja

— **Dve opereti v Celju.** V nedeljo, dne 26. maja, gostuje v celjskem Mestnem gledališču mariborsko »Narodno gledališče« kar z 2 operetama in sicer bo polno dne opereta »Graf Luksenburgski« z začelkom ob 16. uri, zvečer ob 20. uri pa opereta »Poljska kri«. Vstopnice se dbe v predprodaji v knjigarni Garžar & Leskovšek na Kralja Petra cesti. V obeh operetah nastopi kot gost g. Mirko Nerat.

— **Plesni večer Erne Kovačeve v Celju.** V sredo dne 15. maja ob 20. uri se vrši v dvorani Mestnega kina plesni večer naše plesalke Erne Kovačeve. Spored je jako lep sestavljen iz plesnih kompozicij Griega, Schumann, Strauss, Bramsa, Schuberta, Kirchnerja in dr. Razen tega nastopijo tudi 4 dame z ritmično gimnastiko, nakar bo izvajalo 6 učenk »ples mornarjev«. Pri glasovirju ga. Blažonova. — **Predprodaja vstopnic** v knjigarni Florje Lager-Neckermannove v Prešernovi ulici.

August Blanche:

Na valovih strasti

Roman

— Bože moj! — je vzkliknila lepota in se vzravala na kanapeju, — skoro bi dejala, da zahtevate od mene resno izjavo. Vidi se vam, da ste še otrok. — je nadaljevala nekoliko pomirjena. — Ne spoznate se na svet. Zato vas moram malo poučiti. Toda dovolite, če četrtič vas prosim, izvolite sesti.

Pri tem je pokazala z roko na naslonjač. Tej kretnji se Cambon ni mogel protiviti. Sedel je v naslonjač.

— Križi božji, kaj vidim! — je vzkliknila maska in pogledala na Cambonove žepce.

Ko je Armand sedel v naslonjač, se je namreč prikazal iz njegovega žepa ročaj pištole.

— Orožje imate pri sebi! Prav zares se vas bojim. — je dejala in pogledala gosta po strani, češ, pa vendar nimate slabih namenov.

Cambon je zardel in zajecjal, da ima orožje v času, ko si stoji politične stranke nasproti skoraj oboževane, in da je pripravil na pustolovščino, katere pravega značaja pa še ne pozna. Biti mora pač oboževan, da ga dogodka ne presenetijo.

— To so otročarije! — ga je prekinila lepota. — Dajte sem to pištole!

— Dovolite, da vas opozorim, da je nabasana in da je nevarno igrati se z njo.

— Pa jo odložite, položite jo tja na mizo. Amor ima sicer lok, ki pa ni napet za pištole.

Cambon je položil orožje na mizo in se vrnil na svoje mesto.

— Od prvega trenutka, ko sem vas zagledala, — je nadaljevala sirenja, — se mi zdi, da ne pripadate onemu družabnemu razredu, o katerem mi vaša blaza. Kdo ve, kateremu visokemu stanu pripadate. Ali ste poglavar razbojniške tolpe, ali pa nezakonski princ — saj dobro veste, da imamo mnogo takih principov. Kaj ni splošno znano, da je Ludvik Filip stric Emila Girardina in da bi urednik »La Presse« lahko poljubil naši častivredni princici roko, rekoč: Moja mati, ljubeča moja mati!

Dajte mi državo namesto novin, da postanem vladar.

— Ah, torej ste legitimistka, madame! — je vzkliknil Cambon. — Prišel sem z zavezanimi očmi k lepi dami, pa niti ne vem, kako ji je ime. Dovolite, da odidem z zavezanimi očmi, pa bom vendar vedel, da sem preživel ta večer v St. Germainu.

— Še bolj otročiji ste, kot sem mislila. — je pripomnila dama smeje. — Iz česa pa sklepate, da sem legitimistka?

— Pred leti sem nesel po naročilu svojega šefa srebrn nas bogati dami, ki je stanovala na Chausse d'Aufin. Pripovedovala mi je, da pretendent legitimistov grof Chambord ni sin vojvode Berryja, marveč sin njegovega kočijaža in da je vojvodinja, ki je zanosila šest tednov po umoru vojvode, sprejela tega otroka za svoje zakon-

ske dete, da paralizira napade republikancev ali orleanistov na dinastijo Bourbonceve.

— Kako podla laž! — je vzkliknila dama ogorčeno. — In te izmišljotine ne slišim danes prvič.

— Tudi meni se zdi, da je to laž, kajti ta storija je prestara in o njej imamo že cel kup razprav. In veste, kaj sem odgovoril dami na Chausse d'Aufin?

— Pošteno ste jo zavrnili, je-li?

— Ne, dejal sem ji samo: Orleanistka ste. Do tega zaključka sem prišel po isti poti, kakor do prepričanja, da ste vi legitimistka.

— O, vi ste velik diplomat, gospod! — A kateri teh dveh storij verjamete bolj, če smem vprašati?

— Madame, republikanec sem! — je odgovoril Cambon ponosno. — Presneto malo se zmenim za skandale, ki jih vali eno kraljevsko koleno na drugo. V mojih očeh so vsi principi enako nezakonski, kadar je treba voditi usodo naroda, kadar je treba upravljati državo.

— Ah, celo v svojih zablodah ste dosledni in značajni! — je vzkliknila lepota in mu krepko stisnila roko.

Sin juga je čutil, kako ga je prešinil prijeten občutek, toda roke ni premaknil. Neverjetno je, kako lahko se na jugu privadimo tudi najhujši vročini.

— Zdaj pa pustiva politiko. — je nadaljevala lepa dama. — Politika je damskemu budoarju to, kar je mrzel sever prvemu popkom spomladi.

Prav kar ste nekam zaničljivo omenili maskirano damo, ki je vas povabila k sebi na dom. Moram vam to zadevo pojasniti. Poslušajte me dobro, kajti zagotavljam vas, dragi prijatelji, da mi ni vest prav ni očitala tega koraka.

— Zelo sem vam hvaležen za vašo dobroto. — je dejal Cambon in zadržal sapo, kajti ona ročica, ona mehka ročica, je postajala vedno toplejša.

— Če si dama zakrije obraz z masko, — je nadaljevala, — stori to bodisi ker hoče skriti grde poteze svojega obraza, ali pa ima mnogo važnejše razloge. Da vas pomirim, vas prosim, da se prepričate, da prvi razlog pri meni ne prihaja v poštev. — je pripomnila dama smeje. — Od vas je odvisno, da zagledate prav kmalu obraz, ki se mora zdaj skrivati.

Pri tem je ošinila mladega moža s pogledom, ki mu je razvnel srce in možgane.

— Zato preidiva na druge važnejše razloge. Morda bi mi mogli očitati marsikaj, toda pomanjkanja iskrenosti mi ne morete očitati. Vi ste dete narave. — tudi jaz hočem biti naravna. — Srečala sem vas slučajno, videla sem vas. —

— To vem. — jo je prekinil Armand smeje.

— Vi veste to? — Vi da bi vedeli! To ni mogoče! — je vzkliknila dama presenečeno.

— Da, vem, ker je bila takrat tudi meni čast videti vas prvič.

— Ponavljam, da je to nemogoče! Kdaj in kje sva se videla?

— V Jardin des Plantes! — mar ni tako?

— V Jardin des Plantes! — Kdaj? — Pred dobrim tednom.

— V Jardin des Plantes že štiri leta nisem bila.

— Cela štiri leta! — Torej tudi pred dobrim tednom ne?

— Ne, monsieur, — je trdila dama tako, da bi ji marskdo verjel.

Cambon je zardel in gledal svilen masko.

Torej je ni videl v Jardin des Plantes? Torej ni prišel z zavezanimi očmi v St. Germain? — Morda jo je videl na Place de la Bastille? Morda je zdaj v St. Honore?

Ne, na Place de la Bastille ni bil tako ognjevitih, črnih oči. Na St. Honore ni bilo tako bujnih, zapeljivih oblik. Ponosni spomenik julijske revolucije je star samo šestnaest let, a ponosni, če ne še ponosnejši Vendomski slavolok je mnogo starejši.

A če ni ne prva, ne druga, katera naj bo ona treba?

— Grom in strela, kdo pa ste? — je vprašal sin severa. Umaknil je energično svojo roko in vstal ves razburjen.

— Potolažite se, saj še nisem povedala vsega! — je dejala dama s strogo gestjo. — Junone na Venerinih ustnicah.

— Roko ste umaknili in zbežati hočete! Slabši ste od otroka, slabši od šeme, ker ste mož, ki nima nobenega poguma.

Ali je uganila njegove misli?

Armand je skušal zbrati sile za izgovor, kljubujoč pogled, na se mu ni posrečilo. Še vedno je bil pod vplivom demona, še vedno je pripadal bolj jugu nego severu.

— Videla sem vas. — je nadaljevala sirenja po kratki pavzi, — imponiralo mi je vaše močeno, energično vedenje, vaš plemeniti, oduševljen obraz. Vaša obleka je izdajala delavca, toda vedenje še daleč ni pričalo, da ste preprosta rodu. Takoj sem pomislila, da zaslužite boljšo usodo in hočem vas obsesti z nečem, kar priznava vsi za srečo, kajti do grla sem sita časti in z odklivanjem našopirjenih kavalirjev, katerih vedenje je pogosto samo posledica krojaške ali brivske umetnosti. Skratka, imeti hočem moža po svojem okusu, moža na duši in telesu nepokvarjenega, moža, ki bi mi bil za blagostanje hvaležen in udan. Predno bi na storila ta korak, sem vas hotela preizkusiti, ker se nisem hotela prepričati, da bi se mi ljudje ne smejali. Nisem hotela riskirati, da bi bila zaradi kake neumnosti z vaše strani predmet zasmehovanja, da bi se mi smejali vi in morda tudi vaši tovariši. Zato, dragi gospod, sem si dovolila to previdnost, zato sem si zakrila obraz s črno masko, ki vam ne ugaia, ker je vam izbila iz rok orožje proti meni.

Ogorčena Juno je vstala s kanapeja in si ogrnila krasno svilen halo. Prav je storila, kajti čemu nuditi čašo Olimpa ustam, ki še niso čutile žeje po nektaru Olimpa!

NERODNO VPRAŠANJE.

Ona: To je slika moje prababice, delo znamenitega Rubensa. Zraven nje pa visi moj portret.

On: Tudi Rubensovo delo?

Strahovita letalska nesreča na Pruskem

Blizu Kassla se je ponesrečilo potniško letalo češkoslovaške zrakoplovne družbe — Pilot, mehanik in potnik mrtvi — Dve žrtvi letalstva na Slovaškem

Potniško letalo Rotterdam »Marian« ske Lazne-Praga, ki se je ponesrečilo v četrtek dopoldne pri Wörenwaldu, vzhodno od Kassla, je izgubilo v gosti megli orientacijo. Nad okolico je letala gosta megla, da se pilot ni mogel orientirati. Kmetje so videli, kako je letalo z veliko brzino padalo in izgubilo v bližnjem gozdu. Odšli so takoj v gozd, kjer so pa našli letalo šele proti večeru. V gozdu, kjer je letalo padlo, so bile krone dreves v dolžini 15 m gladko odrezane. Štiri debele bukve so bile v sredini preklane. Letalo se je z letalo z veliko brzino padalo in izgubilo kalo debele veje in celo štiri debla, kakor s sekuro. Pod oklesanim drevjem je ležalo popolnoma razbito letalo, med razvalinami pa strahovito razmesarjena trupla.

Pilotu Leitkepu je odtrgalo glavo. Najbrž je padel v velikem loku iz letala, kajti njegovo truplo so našli šele v poznih nočnih urah. Tudi mehanik Holik je bil tako razmesarjen, da ga ni bilo mogoče spoznati. Mrtev je bil tudi edini potnik Fritz Peters iz Münstra na Westfalskem, toda njegovo truplo ni bilo razmesarjeno. Med razvalinami razbitega letala so našli knjigo, iz katere je razvidno, da je imel Peters pri sebi 21.000 mark.

Očividci strahovite letalske nesreče pripovedujejo, da je zašlo letalo češkoslovaške letalske družbe pred Eiterhagom v gosto meglo in pilot se ni mogel orientirati. Nesrečo je zakrivila višja sila, proti kateri se človek ne more boriti niti na kopnem, kaj šele na morju ali v zraku. Letalo je moralo leteti skozi goste oblake nad gozdom. Obenem je pihal močan veter in letalo je najbrž zašlo v vertikalni vrtnec, ki je ob soparnih dnevih pogost pojav. Vest, da se je motor nad gozdom pokvaril, je neresnična, ker je letalo oklestilo debele veje in prelomilo štiri debele bukve. Propeler je moral imeti veliko silo, da je oklestil veje 15 m daleč.

Pilot Leitkep je bil rodom iz Dačice na Moravskem. Absolviral je letalsko šolo in več strokovnih letalskih tečajev. Tudi mehanik Holik je bil rodom z Moravske in v letalstvu dobro izvežban. Služil je več let pri vojaki, kjer se je izkazal kot spreten letalec. Bil je oženjen in zapuščal ženo z 2-letnim otročičem. Oba ponesrečena letalca sta bila uslužbena pri letalski družbi od lanskega leta.

V petek dopoldne se je pripetila težka letalska nesreča na Slovaškem. Pri Plaveckem Podhradi je startal zjutraj vojaški aeroplan s pilotom nadporočnikom Kuhlom in kmalu po startu so ljudje opazili, da pilot ne obvlada motorja. Kukla je skušal spraviti letalo v ravnotežje, kar se mu pa ni posrečilo. Naenkrat se je letalo v višini 300 m močno nagnilo in treščilo na tla. Motor se je popolnoma razbil in tudi od letala so stale samo razvaline. Pilot Kukla in

opazovalec Jelincek sta bila takoj mrtva. Nesrečo je zakrivil bajer motor, ki je nenadoma odpovedal. Trupli ponesrečenih letalcev so prepeljali v Bratislavo, kjer so ju z vsemi vojaškimi častmi pokopali.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Nov višinski rekord

Pri ameriškem mornariškem letalstvu služi poročnik Zeus Souček, sin čeških roditeljev, ki dela svojo impetuozno, ameriški zastavi in letalstvu čast. Souček je izboren letalec, ki se poteguje za svetovne rekorde, posebno za višinske. Te dni je dosegel nov svetovni rekord. Nad mornariškim letališčem pri Washingtonu se je dvignil 12.500 m visoko in je ostal v zračnih višavah 1 uro 24 minut. Ko je pa pristal, je imel roke in noge skoro zmrznjene. Temperatura je namreč znašala 12.500 m visoko nad zemljo — 25 stopinj C.

Nedavno je dosegel Souček svetovni višinski rekord z dvosedelnim hidroplanom, opremljenim s čolnički. Nov rekord je dosegel na letalu istega tipa, samo da je nadomestil čolničke s kolesi. Lani je dosegel Souček svetovni in vztrajnostni rekord s hidroplanom Wright Cyclon, s katerim je ostal v zraku 36 ur.

SKROMEN SLIKAR.

Francoski impresionist Degas je dobil za svojo znamenito sliko »Plesalka« 50 frankov. Čez nekaj let je bila slika prodana na javni dražbi za 435.000 frankov. Prijatelji so takoj opozorili na to slikarja, ki je odgovoril flegmatično:

Da, visoko cenijo mojo sliko, toda slikar je kakor dirkalni konj, ki dobi prvo nagrado, pa mora zadovoljiti s porcijo ovsa.

Kupujte pri trdkah, ki inserirajo v »Slovenskem Narodu«!

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 60 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakol! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Samo v gostilni na Mestnem trgu

»Pod Skalco«

se toči pristno rdeče vino čez ulico ter mnogo drugih pristnih vin à Din 10. Abonentni izborna celodnevna hrana Din 12. 892

Korespondent

slov. in nemškega jezika, zmožen stenografije, strojepisa, knjigovodstva (bilancist) ter vseh drugih pisarniških del, išče službo v hotelu ali drugem podjetju na letovišču za časa sežije ali stalno. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Večletna praksa«/977.

Deklico

boljšo in pridno, 15—16 let staro, za pomoč v trgovini takoj sprejem. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Klavirji,

pianini Bösendorfer, Hözl & Heitzmann, Förster, Stingl so nesporno najboljši

Dobite jih za najmanjše obroke le pri trdkih

Alfonz Breznik Ljubljana, Mestni trg 3.

L. Mikuš LJUBLJANA, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Kotel

za vždati napredaj. Vodmat 83.

1006

Krepkega dečka

za kovaško obrt, s hrano in stanovanjem v hiši sprejme Franc Svegeli, kovač, vas Gorice št. 22, pošta Golnik, Gorenjsko. 1011

Za Raschel stroj

iščem mojstra. Prednost ima tisti, ki zna delati tudi na okroglostolnem stroju. Ponudbe z navedbo strokovne naobrazbe, kakor tudi zahtevkov poslati na: Djeno Bek, fabrika trikotaja, Subotica (Bačka). 1010

Lepi uradni prostori

celo drugo nadstropje na Turjaškem trgu št. 3, obstoječi iz sedem velikih sob, se oddajo s 1. avgustom 1929 v najem. Reflektirani naj se zgledajo čim prej pri Kmetijski družbi v Ljubljani. 1008

Izjava

Izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, katere bi utegnila napraviti moja žena. Deric Valentin. Jesenice. 1005

Gozdno posestvo

48 ha s ca. 13.000 smrek, jelk in mecesnov, od 17 cm naprej, 1 uro od kolodvora Prevalje na Lešah, prodaja Kunz, po domače Podlesnik. 1012

Klavirji!

Tovarna in zaloga klavirjev, prvovrstnih instrumentov različnih tvev, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravila. — Ugaševanje in popravila za konservatorij. Glasbeno Matice in druge inštitute izgovarja moja trdka. Gre tudi na deželo. Točna postrežba, zmerno cene, tudi na obroke. Izdelovalec klavirjev R. WARBINEK, Ljubljana, Grogovičeva ulica 5. 1007

Za pomladanske obleke

modno blago za dame in gospode v največji izbiri in najceneje

pri trdkih NOVAK - Ljubljana KONGRESNI TRG 15

Radi pomanjkanja izločb je blago razstavljeno na ogled — brez obveznosti nakupa — v trgovini. Opišete nas, oglejte si zalogo in prepričajte se o ugodnosti nakupa. 514

Makulturni papir

kg à Din 4.— orodaja uprava »Slov. Naroda«

Mag. št. 16.448/29. ref. XXII.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje razvažanje umetnega ledu iz mestne klavnice po mestu.

Pismene ponudbe je vložiti do 27. maja opoldne pri ravnateljstvu mestne klavnice, kjer so na razpolago tudi ostali razpisni pogoji.

Mestni magistrat v Ljubljani, dne 7. maja 1929.

Nova knjiga!

Založba »Luč« v Ljubljani je izdala izvirno ljudsko povest

MARTIN BRBEK

Spisal Ivan Podržaj.

»V dobi, ko boleha naša družba na občutnem pomanjkanju močnih, samostojnih intelektov, ko ječi resnica pod knuto dvojne morale in koristolovstva, je Podržajeva povest razveseljiv pojav, kar kaže celega moža.«

Knjiga stane Din 20.— ter se dobi v Tiskovni zadrugi in v vseh knjigarnah. Kdor jo naroči in pošlje denar direktno založbi »Luč«, Ljubljana, poštni predal V, dobi knjigo poštne prosto. 99.630 P

Tesarstvo. Mizarstvo. Lesna industrija.

Podpisani si dovoljujem javiti cenjeni javnosti, da sem opremil svoje podjetje z najmodernejšimi mizarskimi, tesarskimi in lesno industrijskimi stroji, na kar se cenji javnosti najtopleje priporočam za vsa v to stroko spadajoča dela. — Kupujem tudi vsako množino vsakovrstnih hlodov.

Fran Martinec

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Prule 8

Telefon 2432.

1014

